

Kopsavilkums par SIA "ZAAO" iesniegto sadzīves atkritumu apglabāšanas pakalpojuma tarifa projektu

Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisija (turpmāk – Regulators) 2023.gada 7.augustā saņēma sabiedrības ar ierobežotu atbildību "ZAAO" (turpmāk – ZAAO vai komersants) 2023.gada 7.augusta iesniegumu Nr.1.25/330 ar tam pievienoto sadzīves atkritumu apglabāšanas pakalpojuma tarifa projektu un 2023.gada 9.augustā – precizētu sadzīves atkritumu apglabāšanas pakalpojuma tarifa projektu (2023.gada 8.augusts Nr.1.25/333) (turpmāk – tarifa projekts):

	Spēkā esošais tarifs, EUR/t	Tarifa projekts, EUR/t	Tarifa projekta izmaiņas, salīdzinot ar spēkā esošo tarifu, %
Sadzīves atkritumu apglabāšanas pakalpojuma komponente	42,01	85,31	103
DRN* par apglabāto sadzīves atkritumu daudzumu			
pie DRN likmes 95 EUR/t saskaņā ar Dabas resursu nodokļa likumu	47,07	48,37	3
Sadzīves atkritumu apglabāšanas pakalpojuma tarifs ar DRN			
pie DRN likmes 95 EUR/t saskaņā ar Dabas resursu nodokļa likumu	89,08	133,68	50

*DRN - Dabas resursu nodoklis par atkritumu apglabāšanu

ZAAO sadzīves atkritumu apglabāšanas pakalpojumu sniedz **sadzīves atkritumu poligonā "Daibe"**, kur tiek nogādāti nešķiroti sadzīves atkritumi (turpmāk – NSA) no Vidzemes atkritumu apsaimniekošanas reģiona¹ Valmieras, Limbažu, Cēsu un Valkas novada pašvaldībām, kā arī no daļas Smiltenes novada administratīvajām teritorijām (Smiltenes pilsēta un Drustu, Raunas, Bilskas, Blomes, Brantu, Grundzāles, Laumnkalnes, Palsmanes, Smiltenes un Variņu pagasti) un daļas Siguldas novada administratīvajām teritorijām (Lēdurgas un Krimuldas pagasti). Pašreiz poligonā "Daibe" NSA tiek nogādāti saskaņā ar pašvaldību noslēgtiem līgumiem ar komersantu atbilstoši atkritumu apsaimniekošanas reģionālajam dalījumam, kas bija spēkā līdz 2023.gada 15.jūnijam². Pāreja no desmit atkritumu apsaimniekošanas reģioniem (turpmāk – AAR) uz pašreizējiem pieciem AAR tika veikta, lai realizētu Atkritumu apsaimniekošanas valsts plānā 2021.-2028.gadam noteiktos mērķus, kur viens no galvenajiem nosacījumiem – 2035.gadā atkritumu poligonos apglabāt ne vairāk kā 10% no kopējā radītā sadzīves atkritumu daudzuma. Vidzemes AAR pašvaldībām līdz 2023.gada 31.decembrim jāizstrādā reģionālais atkritumu apsaimniekošanas plāns, pēc kura apstiprināšanas iespējams tiks pārslēgti līgumi starp pašvaldību izvēlētiem atkritumu apsaimniekotājiem un ZAAO, kas apsaimnieko sadzīves atkritumu poligonu "Daibe".

Pašlaik poligonā "Daibe" ievestajiem NSA komersants piemēro Regulatora 2019.gada 5.decembrī apstiprināto tarifu un 2020.gada 17.decembrī noteiktu tarifa piemērošanas kārtību, NSA piemērojot tarifu ar DRN (bez PVN) – **89,08 EUR/t** (pie DRN likmes 95 EUR/t).

Tarifa projekts izstrādāts, jo būtiski pieaugušas izmaksas vienas poligonā "Daibe" pieņemtās NSA tonnas apsaimniekošanai, kas galvenokārt saistīts ar jaunas infrastruktūras izbūvi un ekspluatāciju poligonā, lai realizētu normatīvajos aktos noteiktās prasības. Izmaksu pieauguma pamatā ir šādi apstākļi.

1) Eiropas Savienības (ES) Kohēzijas fonda projekta Nr.5.2.1.2/20/A/008 "Bioloģiski noārdāmo atkritumu pārstrādes rūpnīcas "Daibe" izveide" ietvaros no 2024.gada tiks uzsākta jaunas bioloģiski noārdāmo atkritumu pārstrādes rūpnīcas ekspluatācija. ZAAO finansējums veido 40,92% no kopējām izmaksām.

2) 2024.gadā tiks uzsākta atkritumu apglabāšana jaunuzbūvētajā atkritumu apglabāšanas krātuvē, kuras izbūvi ZAAO veic bez ES līdzfinansējuma.

¹ Saskaņā ar spēkā esošajos Ministru kabineta 2023.gada 13.jūnija [noteikumos Nr.301 „Noteikumi par atkritumu apsaimniekošanas reģioniem”](#) norādīto administratīvo teritoriju dalījumu.

² Saskaņā ar Ministru kabineta 2013.gada 28.jūnija [noteikumos Nr.337 „Noteikumi par atkritumu apsaimniekošanas reģioniem”](#) norādīto administratīvo teritoriju dalījumu.

3) 2022./2023.gadā ZAAO realizēja infiltrāta attīrīšanas procesa modernizāciju, kuras ietvaros nomainīta infiltrāta attīrīšanas reversās osmozes iekārta, tādējādi turpinot nodrošināt vides normatīvajiem aktiem atbilstošu atkritumu apsaimniekošanu poligonā “Daibe”.

4) Ņemot vērā, ka investīcijas projektu realizācijai ir piesaistīts kredītiestāžu finansējums, būtiski pieaugušas izmaksas kredīta procentu maksājumiem.

5) Kopš 2019.gadā apstiprinātā tarifa pieaugušas arī izmaksas vides stāvokļa kontrolei un aizsardzībai, izmaksas sabiedrības izglītībai, kā arī enerģijas, degvielas, tehnikas ekspluatācijas, personāla un citas izmaksas regulētā pakalpojuma nodrošināšanai.

Tajā pašā laikā komersants plāno, ka pieaugs izmaksu samazinājums, kas saistīts ar šādiem apstākļiem.

1) 2023.gadā veikta ZAAO meitasuzņēmuma SIA “ZAAO Enerģija” reorganizācija³, to pievienojot ZAAO, kā rezultātā samazinātas biroja un administrācijas izmaksas.

2) Iesniegtajā tarifa projektā par 512%, salīdzinot ar spēkā esošo tarifu, pieauguši ieņēmumi, kas samazina regulētā pakalpojuma izmaksas, tādējādi radot pozitīvu tendenci tarifa samazinājumam. Tas saistīts ar lielākiem gūtajiem ieņēmumiem no koģenerācijas procesā saražotās elektroenerģijas pārdošanas, kā arī tālākai pārstrādei derīgo materiālu realizācijas ieņēmumu pieaugumu, uzsākot ekspluatēt jauno atkritumu mehāniskās apstrādes līniju, kā rezultātā tiek prognozēts, ka par 27% pieaugs atšķirotā tālākai pārstrādei derīgo materiālu daudzums, kurš tiks realizēts saskaņā ar tirgus cenām.

ZAAO ir reģistrēta 1998.gada 20.novembrī un tās kapitāldaļu turētājas ir Valmieras novada pašvaldība (59,48%), Cēsu novada pašvaldība (26,72%), Limbažu novada pašvaldība (7,36%), Smiltenes novada pašvaldība (3,57%), Valkas novada pašvaldība (2,55%), Siguldas novada pašvaldība (0,23%), Saulkrastu novada pašvaldība (0,04%) un Balvu novada pašvaldība (0,03%).

ZAAO pamata saimniecisko darbību veido pilna cikla atkritumu apsaimniekošana Vidzemes AAR, t.sk., atkritumu apsaimniekošanas pakalpojuma nodrošināšana ZAAO dalībnieku administratīvajās teritorijās, savācot un transportējot uz poligonu “Daibe” attiecīgo pašvaldību teritorijās radītos NSA un dalīti vāktos atkritumus; cieta sadzīves atkritumu poligona “Daibe” apsaimniekošana, nodrošinot sadzīves atkritumu apglabāšanas pakalpojumu, dalīti vāktu atkritumu šķirošanu un realizāciju, kā arī lielgabarīta un celtniecības atkritumu apsaimniekošanu. No savāktās atkritumu biogāzes koģenerācijas procesā ZAAO ražo elektroenerģiju, kas tiek realizēta tirgū (līdz 2022.gadam elektroenerģija tika realizēta arī obligātā iepirkuma ietvaros). Savukārt siltumenerģija, kas rodas gāzes utilizācijas procesā, tiek lietderīgi izmantota poligona “Daibe” ražošanas procesu nodrošināšanai – ēku un infrastruktūras apsildei.

Poligonā “Daibe” gadā nogādā aptuveni 55 tūkst. tonnu atkritumu, no kurām 46% ir NSA. Poligonā tiek nodrošināts pilns NSA apstrādes cikls, t.sk., poligonā ievesto sadzīves atkritumu sagatavošana apglabāšanai, atšķirotā tālākai pārstrādei nederīgo atkritumu apglabāšana poligona atkritumu krātuvēs, kā arī bioloģiski noārdāmo atkritumu (BNA) apsaimniekošana kompostēšanas laukumā, sagatavojot tehnisko kompostu, kuru izmanto atkritumu krātuves starpslāņu veidošanā. No 2024.gada BNA tiks apstrādāti izbūvētajās anaerobās fermentācijas pārstrādes iekārtās, kas nodrošina BNA pārstrādi tehniskajā kompostā, kā arī enerģijas ražošanu no pārstrādes procesā iegūtās biogāzes. Realizējot šo investīciju projektu tiks nodrošinātas ES direktīvas un MK noteikumu prasības⁴ – samazināt apglabāto atkritumu apjomu un palielināt atkritumu pārstrādes īpatsvaru, atkritumos esošos resursus pēc iespējas atgriežot tautsaimniecības apritē. No atkritumiem atšķirotos, tālākai pārstrādei derīgos materiālus komersants realizē tirgū, par gūtajiem ieņēmumiem samazinot atkritumu apglabāšanas pakalpojuma izmaksas. Poligonā tālākai apstrādei tiek pieņemti arī ražošanas atkritumi un būvgruži, kurus pārstrādā tam nolūkam speciāli paredzētās šķirošanas iekārtās, kā arī citi dalīti vākti atkritumi.

³ Līdz 2023.gada 15.februārim poligonā “Daibe” atkritumu gāzes savākšanu, gāzes ekstrakcijas sistēmas uzturēšanu, gāzes padevi uz energobloku un ieņēmumu gūšanu no saražotās elektroenerģijas nodrošināja ZAAO meitasuzņēmums SIA “ZAAO Enerģija”. Reorganizācijas rezultātā darbības procesus, kas saistīti ar poligona gāzes apsaimniekošanu, īsteno ZAAO.

⁴ Saskaņā ar Direktīvu Nr.1999/31/EK par atkritumu poligoniem līdz 2020.gada jūlijam BNA daudzums jāsamazina līdz 35% no 1995.gadā apglabātā BNA daudzuma.

Saskaņā ar auditēto ZAAO 2022.gada pārskatu un komersanta sniegto informāciju ZAAO 2022.gada kopējais neto apgrozījums bija 11,07 milj. EUR, tai skaitā ieņēmumi no sadzīves atkritumu apglabāšanas pakalpojuma ar DRN – 2,29 milj. EUR jeb 21% no kopējiem pamatdarbības ieņēmumiem. Komersanta pārskata gada peļņa bija 57 tūkst. EUR.

Tarifa projekts aprēķināts, ņemot vērā spēkā esošos līgumus, faktiskās un 2024.gadā plānotās resursu cenas, kā arī 2023.gada faktiskās un 2024.gadā prognozētās atkritumu plūsmas, izmaksas un apsaimniekoto atkritumu apjomus.

Detalizēts tarifa projekta aprēķins redzams **1.tabulā**, bet tarifa projekta aprēķinu veidojošo komponentu salīdzinājums ar ZAAO spēkā esošo tarifu un citos Latvijas sadzīves atkritumu poligonos spēkā esošajiem tarifiem apkopots Regulatora tīmekļvietnē ievietotajā [infografikā](#).

1.tabula

ZAAO tarifa projekta (TP) aprēķins*, salīdzinot ar spēkā esošo tarifu un 2022.gada faktisko regulējamās saimnieciskās darbības rezultātu, EUR

Nr.	Posteņi	Apz.	spēkā esošais tarifs	2022.gada fakts	TP aprēķins*	TP aprēķins salīdz. ar spēkā esošo tarifu	TP aprēķins salīdz. ar fakts'22
			EUR	EUR	EUR	%	%
1.	Pamatlīdzekļu nolietojums un nemateriālo ieguldījumu vērtības norakstījums	I_{not}	144 711	292 752	610 406	322	109
2.	Personāla izmaksas	I_{pers}	301 846	374 871	649 788	115	73
3.	Pārējās saimnieciskās darbības izmaksas	I_{saimn}	730 160	731 431	1 078 187	48	47
3.1.	Ekspluatācijas, remontu un uzturēšanas izmaksas transportlīdzekļiem, iekārtām, mehānismiem un būvēm, kā arī izmaksas materiāliem sadzīves atkritumu apglabāšanas pakalpojuma nodrošināšanai (t.sk. noma), kas ietver:		524 169	506 427	712 765	36	41
3.1.1.	Izmaksas sadzīves atkritumu sagatavošanai apglabāšanai		114 638	44 341	235 167	105	430
3.1.1.1	atkritumu mehāniskās apstrādes izmaksas		80 560	34 124	70 700	-12	107
3.1.1.2	atkritumu bioloģiskās apstrādes (kompostēšana, transformēšana biogāzē, nodošana pārstrādei u.c.) izmaksas		34 079	9 701	92 382	171	852
3.1.1.3	atkritumu sagatavošanas tālākai reģenerācijai pēc mehāniskās pārstrādes (sagatavošana pārstrādei, nodošana pārstrādei u.c.) izmaksas		0	516	72 085	-	13866
3.1.2.	Izmaksas sadzīves atkritumu pieņemšanai pārkraušanas stacijās un nogādāšanai uz poligonu		0	0	0	-	-
3.1.3.	Izmaksas sadzīves atkritumu apglabāšanas nodrošināšanai:		402 181	446 121	454 285	13	2
3.1.3.1	inerto atkritumu transportēšanas uz apglabāšanas krātuvi, izlīdzināšanas, blietēšanas, starpslāņu klājuma un nogāžu veidošanas, krātuves ceļu izbūves, to uzturēšanas u.c. izmaksas, kas nav iekļautas citu tehnoloģisko procesu sastāvā		177 071	179 764	57 322	-68	-68
3.1.3.2	poligona gāzes savākšanas un utilizācijas izmaksas		0	0	23 427	-	-
3.1.3.3	infiltrāta un citu notekūdeņu apsaimniekošanas izmaksas		225 110	266 357	373 536	66	40
3.1.4.	Izmaksas pārējo poligona infrastruktūras objektu uzturēšanai, kas nav iekļautas citos izmaksu posteņos		7 349	15 964	23 312	217	46
3.2.	Izmaksas vides stāvokļa kontrolei un aizsardzībai poligona darbības laikā		12 128	5 597	17 010	40	204
3.3.	Sadzīves atkritumos konstatēto bīstamo atkritumu apsaimniekošanas un nodošanas izmaksas		504	1 066	1 473	192	38
3.4.	Izmaksas sabiedrības izglītības pasākumu finansēšanai attiecīgajā atkritumu apsaimniekošanas reģionā		24 038	23 690	36 425	52	54
3.5.	Pētniecības un attīstības darbības izmaksas		0	0	0	-	-
3.6.	Poligona slēgšanas un reaktivācijas izmaksas un izmaksas, kas saistītas ar slēgtā poligona monitoringu un uzturēšanu		25 069	24 351	156 789	525	544
3.7.	Administrācijas izmaksas, kas nav iekļautas citos izmaksu posteņos		35 255	50 156	61 290	74	22
3.8.	Nodevu maksājumi		2 384	4 020	4 866	104	21
3.9.	Pārējās izmaksas		106 613	116 124	87 569	-18	-25
4.	Ekspluatācijas izmaksas, EUR (2.+3.)	I_{ekspl}	1 032 005	1 106 302	1 727 975	67	56
5.	Nodokļu maksājumi	I_{nod}	401	1 484	2 134	432	44
6.	Kredīta procentu maksājumi un pamatsummas atmaksa, t.sk. izmaksas, kas saistītas ar poligona apsaimniekotāja finansiālo vai citu līdzvērtīgu nodrošinājumu	I_k	13 245	5 481	351 762	2556	6318
7.	Ieņēmumi saskaņā ar metodikas 11. un 12.punktu	I_{en}	60 988	263 612	373 325	512	42
8.	Izmaksas kopā, EUR (1.+4.+5.+6.) -7.		1 129 374	1 142 408	2 318 952	105	103

Nr.	Posteņi	Apz.	spēkā esošais tarifs	2022.gada fakts	TP aprēķins*	TP aprēķins salīdz. ar spēkā esošo tarifu	TP aprēķins salīdz. ar fakts'22
			EUR	EUR	EUR	%	%
9.	Rentabilitāte (7%)	I _r	79 056		162 327	105	-
10.	Pilnās izmaksas (ar rentabilitāti), EUR (8.+9.)	I_p	1 208 430	1 142 408	2 481 278	105	117
11.	Sadzīves atkritumu daudzums, kuru plānots pieņemt poligonā kārtējā gadā (t)	Q	28 766	27 990	29 084	1	4
12.	Sadzīves atkritumu daudzums, kuru plānots apglabāt poligonā kārtējā gadā (t)	Q _{ap}	14 254	13 970	14 810	4	6
13.	Proporcija starp poligonā apglabāto un poligonā pieņemto sadzīves atkritumu daudzumu, % (12./11.)		49,55%	49,91%	50,92%		
14.	SADZĪVES ATKRITUMU APGLABĀŠANAS PAKALPOJUMA TARIFIS:						
14.1.	Sadzīves atkritumu apglabāšanas pakalpojuma komponente, EUR/t (10./11.)	K_{ap}	42,01	40,81	85,31	103	109
14.2.	Dabas resursu nodoklis par apglabāto sadzīves atkritumu daudzumu, EUR/t (12./11. * DRN saskaņā ar Dabas resursu nodokļa likumu)	M_{DRN}					
	pie DRN likmes 80 EUR/t		39,64	39,93	40,74	3	2
	pie DRN likmes 95 EUR/t		47,07		48,37	3	-
14.3.	Sadzīves atkritumu apglabāšanas pakalpojuma tarifs ar Dabas resursu nodokli, EUR/t (14.1. + 14.2.)	T_{ar DRN}					
	pie DRN likmes 80 EUR/t		81,65	80,74	126,05	54	56
	pie DRN likmes 95 EUR/t		89,08		133,68	50	-

* Tarifa projekts aprēķināts saskaņā ar Regulatora 2017.gada 16.februāra lēmuma Nr.1/5 „[Sadzīves atkritumu apglabāšanas pakalpojuma tarifa aprēķināšanas metodika](#)” prasībām

Maksa saskaņā ar Regulatora apstiprināto tarifu par NSA apstrādi atkritumu poligonā ir tikai viena daļa no kopējās NSA apsaimniekošanas maksas⁵, ko par atkritumiem maksā atkritumu radītājs. Pērējās atkritumu apsaimniekošanas maksas sastāvdaļas atbilstoši līgumam, kuru noslēgusi pašvaldība un attiecīgajā administratīvajā teritorijā izvēlētais atkritumu apsaimniekotājs, veido izmaksas par darbībām, kas ar nešķirotiem un dalīti vāktiem sadzīves atkritumiem tiek veiktas no atkritumu savākšanas brīža līdz to nogādei uz atkritumu poligonu vai atkritumu turpmākas pārstrādes vietu.

Ūdenssaimniecības, depozīta sistēmas un atkritumu departamenta
Depozīta sistēmas un atkritumu nodaļa
14.08.2023.

⁵ [Atkritumu apsaimniekošanas likuma 39.pants.](#)